

Statsforvalterens tilråding til
Miljødirektoratet om vern av skog for

Sannesnåsa, Drangedal

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark
Juli 2024

Innhold

1. FORSLAG	3
1.1 Hjemmelsgrunnlag.....	3
1.2 Verneverdier, påvirkningsfaktorer og effekter av verneforslaget	4
1.3 Andre interesser	5
1.4 Planstatus	6
2. SAKSBEHANDLING	6
2.1 Saksbehandlingsprosesser	6
2.2 Forholdet til utredningsinstruksen	6
2.3 Forvaltningsmyndighet	7
3. VIKTIGE ENDRINGER UNDER BEHANDLINGEN AV VERNEPLANEN	7
3.1 Navn.....	7
3.2 Avgrensing	7
3.3 Verneforskriftene	7
4. FORVALTNING, ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER.....	7
4.1 Vurdering av samfunnsnytte og samfunnsøkonomiske konsekvenser.....	7
4.2 Forvaltningsmessige og budsjettmessige konsekvenser	8
4.3 Avveiling skogvern - skogbruk	8
4.4 Forvaltningsmyndighet	8
5. Beskrivelse av det enkelte område med merknader	9
Sannesnåsa, Drangedal kommune	9

1. FORSLAG

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark tilrår vern av Sannesnåsa naturreservat i medhold av naturmangfoldloven (lov om forvaltning av naturens mangfold). Sannesnåsa er et nytt naturreservat.

Tilrådingen omfatter 2342 dekar nytt verneareal. Totalt skogareal er 2333 dekar, og av dette er 1943 dekar produktiv skog. Disse tallene er hentet fra høringsdokumentet (data levert av AT Skog).

Området som foreslås vernet er:

1. Sannesnåsa i Drangedal kommune, Telemark fylke

1.1 Hjemmelsgrunnlag

Området foreslås vernet i medhold av naturmangfoldloven § 34 og § 62.

Området foreslås vernet som naturreservat, jf. naturmangfoldloven § 37. Vilkåret for å kunne opprette et naturreservat etter naturmangfoldloven § 37 er at arealet enten inneholder truet, sjelden eller sårbar natur, representerer en bestemt naturtype, på annen måte har særlig betydning for biologisk mangfold, utgjør en spesiell geologisk forekomst eller har særskilt naturvitenskaplig verdi.

Naturreservatene skal bidra til bevaringsmålene i naturmangfoldloven § 33, blant annet bokstavene *a (variasjonsbredden av naturtyper og landskap), b (arter og genetisk mangfold), c (truet natur og økologiske funksjonsområder for prioriterte arter).*

Verneområdene skal bidra til å oppfylle flere nasjonale mål som:

- *Eit representativt utval av norsk natur skal bevarast for kommande generasjonar.*
- *Økosystema skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester.*
- *Ingen trua arter og naturtyper skal utryddast, og utviklinga til truga og nær truga arter og naturtyper skal betras.*

Opprettelse av verneområdene bidrar til å nå internasjonale mål og forpliktelser, bl.a. nedfelt i konvensjonen for biologisk mangfold artikkel 8 om et sammenhengende verneområdenettverk, jf. også naturmangfoldloven § 33 bokstav g.

Ved å verne disse naturområdene mot ulike typer inngrep, gir verneområdene også et positivt bidrag til det nasjonale og internasjonale målet om å stanse tapet av naturmangfold, jf. naturmangfoldloven § 33 bokstav a, b og c.

Områdene vil bidra til å oppfylle det nasjonale målet vedtatt av Stortinget om 10 % vern av skog.

1.2 Verneverdier, påvirkningsfaktorer og effekter av verneforslaget

Det foreslåtte verneområdet inkluderer viktige naturtyper og et stort antall truede og nær truede arter.

Vern av områdene bidrar til å redusere de negative effektene av klimaendringene, gjennom å sikre et nettverk av viktige leveområder for naturmangfoldet i norske økosystem. Det foreslåtte verneområdet har stor variasjon og rikt artsmangfold. Slike områder er robuste mot endringer i klimaet og bidrar til langsiktig bevaring av artsmangfoldet og opprettholdelse av de økosystemtjenester skogen gir. Vern av områdene vil bidra til langsiktig binding av karbon. Det meste av skogen i denne tilrådingen er gammel barskog, som ifølge rapporten Skogvern som klimatiltak (NINA rapport 752) har det største karbonlageret per arealenhet i levende biomasse. Etter figur 1 i den samme rapporten kan den gjennomsnittlige karbonmengden i levende biomasse i skog som blir vernet, estimeres til å være om lag 70 tonn karbon per hektar.

I denne verneplanen er verneverdiene for området knyttet til to rødlistede naturtyper som vil bidra til å fylle mangler i vernet, samtidig vil de bidra til å bevare trua og nær trua arter.

Kunnskapsgrunnlaget om naturmangfoldet i verneforslaget er innhentet fra:

Hertzberg, M. 2020. *Naturverdier for lokalitet Sandnesnosa I, registrert i forbindelse med prosjekt Frivilligvern 2019. NaRIN faktaark. BioFokus.*

Klepsland, J. T. 2020. *Naturverdier for lokalitet Sandnesnosa II, registrert i forbindelse med prosjekt Frivilligvern 2019. NaRIN faktaark. BioFokus.*

De viktigste påvirkningsfaktorene på verneverdiene i området som foreslås vernet er hogst, vind- eller solkraft, ulike typer utbygginger og vegbygging. Vern av det foreslåtte området skal gjennom bestemmelser om slike tiltak sikre arealer med viktige vernekvaliteter og bidra til dekning av viktige mangler i skogvernet. Området vil bidra til langsiktig og effektiv bevaring av truede naturtyper og levested for at stort antall truede arter, og dermed redusere den samlede belastningen på arter som har risiko for å dø ut.

Verneforskriften åpner for at flere pågående aktiviteter kan videreføres. Tiltak som isolert sett vurderes å ha liten betydning for verneformålet, kan i sum og over tid medvirke til at verneverdiene forringes. For enkelte aktiviteter vil det derfor i tråd med prinsippene om samlet belastning være restriksjoner, slik at naturverdiene får en økt beskyttelse. Dette er også i tråd med prinsippene om miljøforsvarlige teknikker og lokalisering, samt miljøfordinger betaler der hvor det ut fra hensynet til verneverdiene er fastsatt bestemmelser om blant annet ferdsel og infrastrukturtiltak. Ut fra dagens kunnskap om arter og naturtyper i området vil de aktivitetene som i henhold til verneforskriften kan videreføres, med liten grad av sannsynlighet ha vesentlig negativ innvirkning på disse artene, naturtypene og landskapselementene. Vernebestemmelsen tillater likevel ikke vesentlige inngrep i området.

Statsforvalteren vurderer det slik at vernet med stor grad av sannsynlighet vil føre til en positiv utvikling for artene og naturtypene, jf. naturmangfoldloven §§ 4 og 5. Statsforvalteren anser at kunnskapsgrunnlaget er i tråd med kravet i naturmangfoldloven § 8. Statsforvalteren har ut fra en føre-var-tilnærming i verneforslaget vektlagt muligheten for flere påvirkninger av samme slag, eller en kombinasjon av flere ulike påvirkningsfaktorer (samlet belastning). Det foreligger ellers etter Statsforvalterens oppfatning tilstrekkelig kunnskap om naturmangfoldet, påvirkningsfaktorer og effekten av vernet. Føre-var-prinsippet tillegges derfor ikke ytterligere vekt i denne saken.

For nærmere beskrivelse av verneverdier, påvirkningsfaktorer og effekter av verneforslaget, jf. naturmangfoldloven kapittel II, vises det til omtalen av verneområdet i kapittel 6.

Dersom området ikke vernes, vil det være andre sektorlover som regulerer arealbruken fremover og som skal ivareta hensynene til biologisk mangfold.

1.3 Andre interesser

Kraft og energi:

Sannesnåsa naturreservat grenser til regulert vassdrag:

Det foreslåtte verneområdet Sannesnåsa grenser til høyeste regulerte vannstand (HRV) til reguleringsmagasinet Toke. Tokemagasinet reguleres i forbindelse med kraftproduksjon av kraftverket Dalsfos Øst som eies av Skagerak Kraft AS.

Mineral

Direktoratet for mineralforvaltning (DMF) har tildelt undersøkelsesrett til Transition Elements AS (TE AS) i området. Vi har hatt kontakt med TE AS i forbindelse med høringa, og viser til deres svar som er vedlagt tilrådingen. Vi vil kommentere at vi har sjekket kartinnsynsløsningen til DMF for å finne ut mer om denne undersøkelsesretten, men det er ikke registrert noen rett som er synliggjort i kartet. Se under. Det er uklart for Statsforvalteren hva dette innebærer.

Stier og traktorveier

Det går flere stier og traktorveier i verneområdet. Flere Av disse har først kommet frem gjennom arbeidet med tilrådingen og i tett dialog med tilbyderne. Stier og traktorveier kommer frem i vedlagt vernekart.

Jakt og fiske

Statsforvalteren er kjent med at det drives jakt i området, og anser at området har størst verdi for jakt og friluftsliv. Det ligger to mindre tjern innenfor området, men det er usikkert om dette er fiskevann. Statsforvalteren har valgt å foreslå at fiske er inkludert i vernebestemmelsene.

1.4 Planstatus

Arealet i dette verneforslaget er avsatt som LNFR-område i Drangedal sin arealplan.

2. SAKSBEHANDLING

2.1 Saksbehandlingsprosesser

<i>Navn</i>	<i>Tilbud</i>	<i>Oppstart</i>	<i>Høring</i>
Sannesnåsa	04.07.2019	29.10.2021	27.01.2022

Frist for uttalelse til høringa var 01.04.22.

Tilbud om vern kom fra tre grunneiere via AT Skog. Med bakgrunn i brems i skogvernet fra sentralt hold i mai 2022 grunnet reduserte statlige midler, ble arbeidet med Sannesnåsa satt på vent. Som resultat av reduserte midler måtte vi etter instruks fra Miljødirektoratet gjøre en prioritering av alle tilbudsområdene i Vestfold og Telemark. Statsforvalteren videresendte Miljødirektoratet vår vurdering av samtlige tilbudsområde. Miljødirektoratet godkjente i etterkant en A-liste av tilbudsområder som vi kunne jobbe videre med. Dette omfatter områder som ble vurdert som nasjonalt verneverdig (***)). Det ble også utarbeidet en B-liste, samt en C-liste av områder som det ikke var ønskelig å videreføre i verneprosess. Med bakgrunn i dette nådde ikke Sannesnåsa opp i forhold til A- og B-lista. Det var imidlertid ønskelig fra Statsforvalterens og tilbyders side å få Sannesnåsa opp på B-lista, noe Miljødirektoratet senere aksepterte. Noe av bakgrunnen for dette ønsket var at vi allerede hadde gjennomført høring på området, og vi anså at det var tilstrekkelige miljøkvaliteter i området for å kunne videreføre prosessen mot vern.

2.2 Forholdet til utredningsinstruksen

Verneforslaget er utarbeidet i henhold til Utredningsinstruksen. I kapittel 1 og 2 begrunnes verneforslaget på overordnet nivå og sammenhengen med nasjonale og internasjonale mål om å ta vare på et utvalg av norsk natur belyses. Videre omtales kort hva som eventuelt skjer med verneverdiene hvis vernet ikke gjennomføres og hvilke virkemidler som eventuelt kan være relevante. I kapittel 5 vurderes samfunnsnyttene av verneforslaget på et overordnet nivå, sammen med økonomiske og administrative konsekvenser. I kapittel 6 omtales og vurderes generelle kommentarer og konkrete merknader til verneforslaget for Sannesnåsa fra berørte parter, myndigheter og interessegrupper. Etter avveininger mellom områdenes verneverdier og andre samfunnsinteresser er det underveis i verneprosessen foretatt endringer i vernebestemmelser og avgrensning for verneforslaget.

Gjennomføringen i henhold til rundskriv T-2/15 om saksbehandlingsregler ved områdevern etter naturmangfoldloven, forvaltningsloven og utredningsinstruksen har medført inkluderende prosesser som sikrer en vellykket gjennomføring.

Gjennom verneplanprosessen er det foretatt en avveining mellom verneinteresser og andre bruker- og samfunnsinteresser. Verneforslaget er også i størst mulig grad tilpasset de ulike brukerinteressene i området. Kravene i naturmangfoldloven § 14 er dermed oppfylt.

2.3 Forvaltningsmyndighet

Aktuelle kommuner skal gjennom høringsprosessen gi tilbakemelding på om de ønsker å få tildelt forvaltningsmyndighet for nye verneområder i tråd med gjeldene politikk på området. Forvaltningsmyndigheten fastsettes gjennom forskriften når områder vedtas vernet.

3. VIKTIGE ENDRINGER UNDER BEHANDLINGEN AV VERNEPLANEN

3.1 Navn

Da vi sendte verneforslaget på høring brukte Statsforvalteren navnet Sannesnåsa på området. Statens kartverk opprettet navnesak på dette og flere andre kartnavn med tilsvarende endinger. Språkrådet var involvert i vurderingen av hva som var riktig skrivemåte. Språkrådet tilrådte skrivemåten Sannesnåsa, men sa samtidig at Sannesnosa også ville være innenfor regelverket. Etter dette konkluderte Kartverket at Sannesnåsa er vedtatt skrivemåte. Referanse: navnesak 2021/168-Sannesnåsa m.fl. i Drangedal kommune, datert 18.08.21.

3.2 Avgrensing

Det er gjennomført endringer i avgrensing for Sannesnåsa fra tilbudet kom inn til området ble sendt på høring. Det omfatter både arealer som er tatt inn og arealer som er tatt ut. Den arealmessige endringen i antall dekar ble redusert fra 2351 daa i forbindelse med oppstartsmeldingen til 2342 daa i høringen. Stort sett er dette snakk om mindre tilpasninger for å fange opp arealer med mer miljøkvaliteter og utelate ikke-verneverdig areal. Ny beregning av arealet i forbindelse med tilrådingen viser at riktig areal skal være 2343 daa.

3.3 Verneforskriftene

Siden høringen var i 2022 har det vært nødvendig å se på verneforskriften på nytt, og derfor er det gjort noen tilpasninger etter ny mal fra Miljødirektoratet. Det er også gjort endringer i bestemmelsene i verneforskriften. Dette omtales i kapittel 5.

4. FORVALTNING, ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER

4.1 Vurdering av samfunnsnytte og samfunnsøkonomiske konsekvenser

Området er i kommunenes arealplaner avsatt til Landbruks-, natur-, friluft- og reindriftsområder (LNFR-områder). Kartlegginger av områdenes naturverdier er gjennomført som del av verneplanprosessen. I noen tilfeller er eksisterende data brukt som utgangspunkt for vurdering av

verneverdi. Bruksinteresser er klarlagt gjennom høring av verneforslag og annen kontakt med berørte parter.

Vernet vil begrense de fremtidige mulighetene for bl.a. skogbruk, jordbruk, mineralutvinning regulering av vassdrag, nedbygging og annen omdisponering fra natur til andre formål. Det er ellers i verneplanprosessen lagt vekt på å imøtekomme andre interesser gjennom avgrensning og forskriftsutforming.

Statsforvalteren mener at verneforslaget slik det nå foreligger har små negative konsekvenser. Samlet sett vurderer Statsforvalteren det slik at de samfunnsøkonomiske konsekvensene av vernet vil være positive på sikt. Forslaget vil sikre natur som har en positiv samfunnsnytte, selv om denne ikke kan verdsettes. Forslaget vil samtidig bidra til oppfyllelse av nasjonale og internasjonale forpliktelser om å ivareta naturmangfoldet. Verneforslagene vil også sikre viktige områder for friluftsliv.

4.2 Forvaltningsmessige og budsjettmessige konsekvenser

De største kostnadene som følge av etableringen av verneområdet vil være utgifter til forvaltning og skjøtselstiltak for å opprettholde verneverdiene under forutsetning av at det er nødvendig å utarbeide skjøtsel/forvaltningsplan. I tillegg vil det kunne være behov for å restaurere natur i deler av området. Statsforvalteren anser det som lite sannsynlig i dette området.

4.3 Avveining skogvern - skogbruk

Miljødirektoratet og Landbruksdirektoratet fikk den 1. juli 2020 i oppdrag fra Klima- og miljødepartementet og Landbruks- og matdepartementet å utrede forvaltningstiltak knyttet til skogvern og konsekvenser for avvirkingen og skognæringens bidrag til det grønne skiftet. I rapport M-2007-2021 har direktoratene foreslått retningslinjer for avveininger.

I oppdrag fra Klima- og miljødepartementet datert 8.11.2021 ba Klima- og miljødepartementet om at forslaget iverksettes, med noen mindre justeringer. For privateid skog skal forslaget iverksettes for områder der det mottas tilbud etter 1. februar 2022, og ved vern av offentlig eid grunn for områder der det meldes oppstart fra og med samme dato.

Sannesnåsa som omfattes av denne verneplanen er tilbudt for frivillig vern av grunneierne før 1. februar 2022. Det omfattes derfor ikke av oppdraget fra Klima- og miljødepartementet.

4.4 Forvaltningsmyndighet

Statsforvalteren har i forbindelse med høringen ikke fått bekreftet at Drangedal kommune ønsker å overta forvaltningsmyndighet for Sannesnåsa. Kommunen uttalte seg ikke til høringen.

5. Beskrivelse av det enkelte område med merknader

Sannesnåsa, Drangedal kommune

Totalareal 2342 dekar.

Skogareal totalt 2333 dekar.

Produktiv skog 1943 dekar.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med forskriften er å ta vare på et område som har særlig verdi for biologisk mangfold på grunn av forekomst av blandingsskog i lavlandet med naturtypene lågurtedelløvskog og kalk- og lågurtfuruskog, med innslag av gammel eik.

Området har særskilt naturvitenskapelig verdi på grunn av forekomst av sjeldne og truede arter av karplanter, sopp, lav og insekter.

Sannesnåsa er beskrevet i to ulike rapporter, jf. kapittel 1.2. Området ligger i boreonemoral vegetasjonssone og i klart og svakt-oseanisk vegetasjonssoner. Verneforslaget domineres av grunnlendt furuskog med lav bonitet, med innslag av impediment på kollene og middels bonitet i mindre daler. Vegetasjonen er stort sett fattig, men med sparsomme innslag av litt rikere vegetasjonstyper. Små areal har egenskaper som tilsvarer den rødlistete skogtypen *lågurtedelløvskog (lågurt-eikeskog) (VU)*, og mindre avgrensede forekomster av kalk- og lågurtfuruskog (VU) og lågurtedelløvskog (VU) inngår.

Hver av kartleggingene har konkludert med at det er lokal verneverdi (*). Totalt er det avgrenset tre kjerneområder og påvist 15 rødlistede arter (Rødlista av 2015). Under kartleggingen ble det registrert arter som ikke hadde rødlistestatus på Rødlisten av 2015, men som er oppført på Rødlisten av 2021. Se for øvrig tabell under.

Ett av kjerneområdene har fått en samlet verdi på tre stjerner, og ett kjerneområde har fått to stjerner. Når det gjelder tema urørthet har to av kjerneområdene fått tre stjerner, og på treslagsfordeling har ett av områdene fått tre stjerner. Statsforvalteren kjenner i tillegg til at det er etablert fiskeørn (VU) i tilknytning til verneområdet, samt hønsehauk (VU), gulspurv (VU), fiskemåke (VU), vepsevåk (NT), tretåspett (NT) og granmeis (VU). Lerkefalk (NT) er også trolig etablert i området.

Verneforslaget *Sannesnåsa I* vil bidra til oppfylning av flere viktige mangler i skogvernet. En forholdsvis stor lokalitet med lokalt viktig blandingsskog gir middels mangeloppfyllelse på mangelnaturtyper-. På de generelle manglene gjelder: 1) lavlandsskog (høy grad); 2) høybonitetsskog (ingen-liten grad); 3) biologisk gammel skog (middels grad). Dette gir samlet sett middels mangeloppfyllelse.

Naturverdiene er i stor grad knyttet til den solvarme lisen med lavereliggende kompakt og forholdsvis storvokst furuskog, samt blandingsskog med eik og furu med innslag av rikere vegetasjon og det vurderes samlet som et verneverdig område med lokal verdi (*).

Tabellen viser oversikt over rødlista arter (sopp, lav og karplanter) innenfor verneforslaget. Hentet fra Artskart. Vi har prioritert å vise de nyeste funnene.

Norsk navn	Vitenskapelig navn	Kategori	Artsgruppe	Finner/Samler	Funndato	Lokalitet	Kommune
blek korallsopp	Ramaria pallida	Nær truet (NT)	Sopper	Hertzberg, M.K.	10.10.2019	Sandnesnosa Ø	Drangedal
eikegreinkjuka	Haploporus tuberculosus	Nær truet (NT)	Sopper	Hertzberg, M.K.	10.10.2019	Sandnesnosa Ø	Drangedal
eikeildkjuka	Phellinus robustus	Nær truet (NT)	Sopper	Gaarder, G.	16.06.2004	Øst for Djupdalen	Drangedal
furufåresopp	Albatrellus subrubescens	Nær truet (NT)	Sopper	Hertzberg, M.K.	10.10.2019	Sandnesnosa Ø	Drangedal
furustokkjuka	Phellinus pini	Nær truet (NT)	Sopper	Hertzberg, M.K.	10.10.2019	Sandnesnosa Ø	Drangedal
furuvintergrønn	Pyrola chlorantha	Nær truet (NT)	Karplanter	Klepsland, Jon T.	10.10.2019	Sandnesnosa-Djupdalen	Drangedal
hvit vedkorallsopp	Lentaria epichnoa	Nær truet (NT)	Sopper	Hertzberg, M.K.	10.10.2019	Sandnesnosa SØ	Drangedal
kastanjelundlav	Bacidia biatorina	Nær truet (NT)	Lav	Klepsland, Jon T.	10.10.2019	Sandnesnosa-Djupdalen	Drangedal
ruteskorpe	Xylobolus frustulatus	Nær truet (NT)	Sopper	Klepsland, Jon T.	10.10.2019	Sandnesnosa-Djupdalen	Drangedal
svartsonekjuka	Phellinus nigrolimitatus	Nær truet (NT)	Sopper	Klepsland, Jon T.	10.10.2019	Sandnesnosa-Djupdalen	Drangedal
fiolbønnelav	Lecanographa amylacea	Sterkt truet (EN)	Lav	Klepsland, Jon T.	10.10.2019	Sandnesnosa-Djupdalen	Drangedal
eikeoransjelav	Caloplaca lucifuga	Sårbar (VU)	Lav	Klepsland, Jon T.	10.10.2019	Sandnesnosa-Djupdalen	Drangedal
hårkjuka	Funalia trogii	Sårbar (VU)	Sopper	Arne Heggland	03.05.2000	Sannesnosa	Drangedal
rosa tusselav	Schismatomma pericleum	Sårbar (VU)	Lav	Klepsland, Jon T.	10.10.2019	Sandnesnosa-Djupdalen	Drangedal

Når det gjelder mangeloppfyllelse av mangelnaturtyper oppnår området *Sandnesnosa II* middels mangeloppfyllelse (grunnet samlet sett neppe over 40 dekar gammel edelløvskog), og det gir middels mangeloppfyllelse på de generelle mangler (høy mengde lavlandsskog, liten mengde høybonitetsskog, og middels mengde biologisk gammel skog), noe som samlet sett gir middels mangeloppfyllelse.

Det er først og fremst kvalitetene innenfor og tilknyttet kjerneområdene som gjør området verneverdig. Furuskogen i nord er lite utslagsgivende for verdivurderingen, men har jo en viss verdi for gammelskogsarter, og medfører noe mer areal og bedret arrondering. Kjerneområdene er preget av å være restfragment i vanskelig tilgjengelig terreng, og verdivurderingen hviler i stor grad på forekomsten av et fåtall gamle eiketrær. Området som helhet vurderes derfor som "kun" lokalt verneverdig (*).

Statsforvalteren vurderer at området ligger i nedre del av regional verneverdi (*-**) basert på tilleggskunnskapen nevnt over.

Sannesnåsa ligger tett opptil andre verneområder hvor det foreligger liknende og andre naturtyper. Blant disse er det områder med stort sammenhengende areal. Det innebærer at disse områdene

innehar en stor variasjon av viktige naturtyper. Sammen vil disse områdene danne grunnlag for et veldig sterkt økologisk nettverk i denne delen av Telemark.

Inngrepsstatus og andre interesser:

Det er flere stier som berører området. Flere av disse var i utgangspunktet omtalt som «sleper». Under arbeidet med tilrådingen er disse endret til stier. Det er også flere traktorveier innenfor verneforslaget. Stier og traktorveier kommer frem av vernekartet. Statsforvalteren er ikke kjent med at det finnes noen annen form for tekniske inngrep.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Verneplanen ble sendt på felles høring for 11 områder. Følgende høringsinstanser fikk høringen: Grunneiere, Drangedal skogeierlag, Drangedal JFF, Drangedal og Tørdal bondelag, DE Nett AS (tidl. Drangedal Everk AS), Fyresdal turlag, Fyresdal JFL, Fyresdal skogeigarlag, Fyresdal Bondelag ved Hans Christian Jørgensen, Grenland friluftsråd, Hjartdal Elverk AS, Holla bondelag, Holla JFF, Lunde JFF, Lunde og Flåbygd Bondelag, Kviteseid JFF, Kviteseid skogeigarlag, Kviteseid bondelag, Kviteseid turlag, Nome skogeigarlag, Seljord skogeigarlag, Seljord JFL, Seljord turlag, Naturvernforbundet i Midt-Telemark, Forum for natur og friluftsliv i Telemark, Naturvernforbundet i Telemark, NJFF Telemark, BirdLife Telemark (tidligere NOF Telemark), Telemark Energi AS, Telemark turistforening, Vestfold og Telemark orienteringskrets, Tinn Energi, Statens Vegvesen Region Sør, Norges Vassdrags- og energidirektorat Region Sør, Føre AS, Skagerak Energi AS, Skagerak Kraft, Vest-Telemark Kraftlag AS, Øst-Telemarkens Brukseierforening, Arendal Vasdrags Brugseierforening, Lede AS (tidl. Skagerak Nett), Telemark Orienteringskrets, Telemark Bonde- og Småbrukarlag, Telemark Bondelag, Telemark Botaniske Forening og Telemark Sau og Geit, AVINOR AS, Bane NOR SF, Den Norske Turistforening, Direktoratet for kulturminneforvaltning, Direktoratet for mineralforvaltning, Forsvarsbygg, Friluftsrådernes Landsforbund, Institutt for biovitenskap - Universitetet i Oslo, Kommunenes sentralforbund, Landbruksdirektoratet, Luftfartstilsynet, Natur og Ungdom, Naturvernforbundet, NHO Reiseliv, Norges Bondelag, Norges Geologiske Undersøkelser, Norges Handikapforbund, Norges Idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norges Luftsportsforbund, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet, Norges Miljøvernforbund, Norges Orienteringsforbund, Norges vassdrags- og energidirektorat, Norsk Biologforening, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norsk Botanisk Forening, Norsk Friluftsliv, Norsk institutt for bioøkonomi, Norsk institutt for naturforskning, Norsk Organisasjon for terrengsykling, Norsk Orkideforening, Norsk Ornitologisk Forening, Norsk Sau og Geit, Norsk Zoologisk Forening, NORSKOG, NSB hovedadm., NTNU Fakultetet for naturvitenskap og teknologi, NTNU Ringve botaniske have, NTNU Vitenskapsmuseet, SABIMA, Språkrådet, Statens Kartverk, Statkraft SF, Statnett SF, Universitetets naturhistoriske museer og botanisk hage, Vegdirektoratet, WWF-Norge.

Det har kommet inn 6 høringsuttalelser til verneforslaget. Vi har tatt med uttalelser til oppstartsmeldingen når vedkommende instans kun har kommet med uttalelse til den (Statnett og Statkraft).

Statnett kom ikke med høringsuttalelse, men uttalte seg til oppstartsmeldingen. Der uttaler de at de ikke har transmisjonsnettanlegg som blir berørt av planene, og har derfor ingen merknader.

Statkraft kom ikke med høringsuttalelse til Sannesnåsa, men ga uttalelse til oppstartsmeldingen. Statkraft hadde ingen innvendinger til det varslede skogvernet, men ga en egen uttalelse til verneforslaget for Modalen i Tokke kommune.

BaneNor SF og Forsvarsbygg har gitt uttalelse, men har ikke hatt merknader til verneforslaget.

Landbruksdirektoratet har gitt noen generelle innspill som omhandler traktorveger og ferdselsveger, og merking og rydding av slike, støler/seterområder, beiting og reindrift. Landbruksdirektoratet skriver videre at de går ut fra at Statsforvalterens landbruks- og reindriftsfaglige kompetanse blir involvert i utforming av forskrift og verneplan.

Direktoratet for mineralforvaltning (DMF) ga uttalelse til varsel om oppstart på verneprosess i brev av 20.12.21 som vi finner det nødvendig å gjengi her:

«Store delar av det føreslegne verneområder overlapper med område der DMF har utstedt undersøkingsrett. Ein undersøkingsrett inneber at rettshavar kan drive undersøking dersom andre naudsynte løyver er gjeve. DMF føreset at rettshavar, i dette tilfellet Transition Element AS, får moglegheit til å uttale seg gjennom verneprosessen.

Oversikt over utdelte bergrettigheter kan sjåast i vårt kartinnsyn.»

DMF ga følgende innspill til høringa: *«DMF ga fråsegn til varsel om oppstart av vernearbeid for fleire av områda som no er lagt ut på høyring, datert 20.12.2012. Tre av områda røre ved mineralske ressursar eller bergrettar. DMF registrerer at vår uttale er tatt til etterretning i verneforslaga for Sannesnåsa, Hovdestyøyl og Songedalsnuten. Vi har dermed ikkje merknader til desse eller andre områdar utan registrerte mineralske ressursar.»*

Transition Elements AS skriver følgende på engelsk:

Because it is necessary that I respond quickly, I hope it is okay that I reply in English. I regret that we do not appear to have received the earlier messages. I have examined the proposal and, although the measures to be applied for the protection of the area may not affect our activities as an early-stage minerals explorer, they do effectively make that area of the licence valueless for us, as we would not be able to move into a development phase or partner with another company for development.

We must therefore object that this proposal deprives us of valid exploration area, which makes the costs incurred in yearly fees wasted. That said, it is not a large part of our overall area and if there were suitable compensation for the fees already spent on licencing the protected area, we would not continue to object.

When is the decision to establish the protected area likely to be made? We are planning field work at the moment and, obviously, there is no point in us working on this area if it will be set off-limits for development.

Vi har oversatt teksten til norsk og gjengir den under:

“Jeg beklager at vi ikke ser ut til å ha mottatt de tidligere meldingene. Jeg har undersøkt forslaget, og selv om tiltakene som skal iverksettes for vern av området kanskje ikke påvirker våre aktiviteter som en mineralundersøker i en tidlig fase, gjør dette effektivt områdelisensen verdiløs for oss, da vi ikke ville kunne gå inn i en utviklingsfase eller samarbeide med et annet selskap for utvikling.

Vi må derfor innvende at dette forslaget fratrar oss gyldig leteområde, som gjør kostnadene som påløper i årlige avgifter bortkastet. Når det er sagt, er det ikke en stor del av vårt samlede område og hvis det var passende kompensasjon for de avgiftene som allerede ble brukt på å konsesjonere verneområdet, ville vi ikke fortsette å protestere.

Når vil beslutningen om å etablere verneområdet trolig bli tatt? Vi planlegger feltarbeide for øyeblikket, og det er åpenbart ingen vits i at vi jobber med dette området hvis det blir satt begrensninger mot videre utvikling.»

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) uttaler at verneforslaget for Sannesnåsa berører reguleringsmagasin og kraftverk. Det foreslåtte verneområdet Sannesnåsa grenser til høyeste regulerte vannstand (HRV) til reguleringsmagasinet Toke. Tokemagasinet reguleres i forbindelse med kraftproduksjon av kraftverket Dalsfos Øst som eies av Skagerak Kraft AS.

Skagerak Kraft AS har uttalt seg ifb. oppstartsmeldingen og informerer at HRV er fastsatt til 60,35 moh. (NN 1954). HRV måles ved Merkebekk ved utløpet av Toke. 1000-års flommen i Toke er beregnet til kote 62,86 moh. De informerer så videre at en ved avgrensning av det foreslåtte verneområdet unngår fremtidige konflikter mellom verne- og reguleringsformål. NVE viser til at Skagerak Kraft AS sier følgende:

«Vernegrensen bør derfor ikke dras helt ned mot høyeste regulerte vannstand (HRV), men legges i overkant av reguleringssonen/skvalpesonen rundt Toke. Ved gjennomføring av vassdragskjønn for vassdragsreguleringer har det vært vanlig å erstatte grunn/ulemper opp til minst 1 m over høyeste regulerte vannstand. Bakgrunnen for dette er at dette området vil kunne bli forsumpet, neddemt i flomsituasjoner og utsatt for erosjon. I vassdragskjønnene for Toke er det så langt vi kan se ikke gitt en eksakt angivelse på hvor høyt denne sonen går hverken på hvert enkelt takstnummer eller for Toke som sådan, utover at det oppgis at disse forholdene er vurdert individuelt på hvert enkelt takstnummer. Vi ønsker derfor at grensene ut mot Toke avsluttes ved ca. 61,35 moh.»

NVE støtter Skagerak Kraft AS sin uttalelse og ber om å flytte grensen til ca. 61,35 moh. Videre er vi positive til at Statsforvalteren er åpen for forslaget fra Skagerak Kraft AS og at de vil justere vernegrensen i henhold til dette.

Som et eksempel på hvordan slike bestemmelser kan ivaretas viser vi til §4j, 6h og 7r i forskrift om vern av Dokkajuvet naturreservat, Nordre Land kommune

<https://lovdata.no/dokument/LF/forskrift/2021-03-19-793>.

NVE gjør oppmerksom på at DE Nett AS (tidligere Drangedal Everk AS) har områdekonsesjon. NVE oppfordrer nettselskapet til å uttale seg om verneforslaget kommer i konflikt med eksisterende eller fremtidige prosjekter. NVE har ikke detaljert kjennskap til planer knyttet til distribusjonsnett, og sier at det er spesielt viktig at områdekonsesjonærene uttaler seg om aktuelle planer. NVE ber nettselskapene å uttale seg selv i tilfeller uten konflikt. For at selskapene skal ha mulighet til å uttale seg videre i prosessen, ber NVE om at de inkluderes i høringslisten. Som følge av lovkrav fra NVE har flere av nettselskapene endret navn. Det er viktig at riktig selskap med riktig navn blir inkludert i høringslisten. Statnett har uttalt seg i forbindelse med oppstartsmeldingen og informerer at de ikke har transmisjonsnettanlegg som blir berørt av planene og har derfor ingen merknader.

Grunneier Jon Wefald på gnr. 25/bnr. 21 (innspill sendt av tidligere eier Ole Jørgen Wefald):

Det har etter høringen kommet et ønske fra en av grunneierne på vegne av alle grunneierne om å ta inn en bestemmelse i forskriftens § 4, som gir tilgang til å fyre med tyrived. Dette er en tradisjon under høstens jaktturet, og det er rikelig tilgang på tyri i alle våre furuarealer skriver grunneier.

Det vises i den forbindelse til verneforskrift for Vefallnåsa naturreservat som ligger like vest for Sannsnåsa. I § 4 bokstav j i verneforskriften står følgende:

«Bålbrenning med tørrkvist, tyri eller medbrakt ved, i samsvar med gjeldende lovverk. Tyri kan bare tas fra trær som har falt overende.»

Det er ønske fra grunneier om at denne bestemmelsen også inkluderes i verneforskriften for Sannesnåsa naturreservat.

Statsforvalterens kommentarer:

Til innspill fra Landbruksdirektoratet vil Statsforvalteren kommentere at området ikke er støl/sæterområde, men at det er tatt høyde for de andre innspillene i verneforskriften.

Statsforvalteren har på bakgrunn av uttalelsene fra DMF tatt kontakt med selskapet som var tildelt undersøkelsesrett ved Sannesnåsa, Transition Elements AS. Her viser vi til vår kommentar i kapittel 1.3.

Statsforvalteren har fulgt opp Skagerak Kraft AS sitt innspill om fastsetting av kote-høyde for HRV mot regulert vassdrag, Toke.

Statsforvalteren foreslår å etterkomme grunneiernes ønske om å tillate bålbrenning med tørrkvist, tyri eller medbrakt ved, jf. § 4 bokstav f i verneforskriften. Bakgrunnen for det er at forbruket av tyri begrenser seg til tre-fire dager under elgjakta på høsten. Fra grunneiersiden er det sagt at det er rikelig med tyri i området. Statsforvalteren anser at det begrensede forbruket ikke kan ha annet enn minimale negative konsekvenser for verneformålet.

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet Sannesnåsa som i høringsforslaget.

Avgrensing

Statsforvalteren tilrår avgrensingen som i høringsforslaget.

Verneforskrift

Det er gjort noen språklige tilpasninger og endring i rekkefølge på bestemmelsene i verneforskriften etter ny mal fra Miljødirektoratet. Det er også foretatt endringer i verneforskriften fra området var på høring til det sendes som tilråding til Miljødirektoratet.

Verneformålet er endret etter høring fordi ordlyden trengte en nærmere presisering. Det innebærer at teksten vi foreslo under høringen: *Formålet med forskriften er å ta vare på et område som har særlig verdi for biologisk mangfold på grunn av forekomst av gammel lavlandsblandingskog med naturtypene lågurtedelløvskog og kalk- og lågurtfuruskog, med innslag av til dels svært gamle eiketrær og gammel furuskog*

Denne formuleringen er endret til: *Formålet med forskriften er å ta vare på et område som har særlig verdi for biologisk mangfold på grunn av forekomst av blandingskog i lavlandet med naturtypene lågurtedelløvskog og kalk- og lågurtfuruskog, med innslag av gammel eik.*

Av større endringer er det foretatt en endring i § 3 bokstav e ved at denne bestemmelsen er tatt ut. Bakgrunnen for dette er at bålbrenning vanligvis tillates i større reservater, samt at Statsforvalteren foreslår å etterkomme grunneiernes ønske om bålbrenning med tyrived, jf. ovenstående. Denne bestemmelsen er i tilrådingen lagt inn i § 4 bokstav g i verneforskriften.

I verneforskriften som fulgte med høringen var en bestemmelse i § 4, som omhandler vedlikehold av eksisterende stier, uteglemt. Denne bestemmelsen er derfor inkludert i § 4 bokstav d i verneforskriften som følger tilrådingen. I tillegg er det tatt inn traktorveier ettersom det også framkom under arbeidet med tilrådingen at det er flere av disse innenfor verneforslaget.

I verneforskriftens § 7 bokstav a er teksten tilpasset den nye forskriftsmalen.

I verneforskriftens § 7 bokstav c har Statsforvalteren lagt til en bestemmelse som var glemt å ta med i forlaget til verneforskrift som fulgte med høringen:

«Nødvendig uttransport av felt elg og hjort med andre kjøretøy enn lett beltekjøretøy som nevnt i § 6 andre ledd bokstav b».

For øvrig tilrår Statsforvalteren verneforskriften som i høringsforslaget.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med endring i verneforskrift og vernekart som beskrevet. Statsforvalteren tilrår ingen endring i avgrensning.

Vedlegg:

Vedlegg 1. Forslag til vernekart for Sannesnåsa, Drangedal kommune

Vedlegg 2. Verneforskrift

Vedlegg 3. Høringsuttalelser